

Nemoc - význam, autoplastický obraz nemoci, postoj k nemoci. Hospitalismus - projevy u dětí a dospělých, prevence

Nemoc-význam

- přináší obtíže, mění způsob života, mění sociální kontakty, brání vykonávat zaměstnání, snižuje výkon nemocného
- motivuje ke změně životního stylu, utužuje sociální vztahy
- mění se hierarchie hodnot

Autoplastický obraz nemoci

- subjektivní prožitek nemoci, je velmi individuální, odráží se v chování

Závisí na:

- typu osobnosti (melancholik prožívá nemoc hůře)
- premorbidním stavu osobnosti (stav před nemocí)
- typu nemoci, charakteru, závažnosti, postoji k nemoci, zkušenost s nemocí, zkušenost s hospitalizací a zdravotnickým personálem, stupeň zdravotnické informovanosti
- sociálním zázemím (zda člověk žije sám nebo s někým)
- okolnostech za jakých k nemoci došlo (úraz, šok, podíl na nemoci - kouření, pocity viny..)
- věku a pohlaví

Vztah mezi tělesnou a duševní stránkou nemoci

- každá choroba má svou psychickou i somatickou složku
- *psychosomatika* → vědní obor který se zabývá vztahy mezi psychickou a somatickou složkou
- nemoci
- somatopsychická problematika → nedostatky v tělesné oblasti vyvolávají změny psychiky (bolest, hlad, svědění - nervozita, podrážděnost)
- psychosomatická onemocnění → hypertenze, vředová choroba žaludku a duodena, astma, exémy ...
- psychosomatika může být výrazným činitelem i u nádorových onemocnění

psychosomatická onemocnění zvyšují:

a) psychické činitele

- rysy osobnosti, trvalé citové napětí, dlouhodobý stres
- faktory působící v dětství - frustrace a deprivace základních vyšších potřeb
- strach a úzkost

b) biologičtí činitele

- věk, dědičná sklon, předešlá onemocnění ...

c) sociální činitele

- sociální prostředí a vztahy v něm
- při léčbě psychosomatických onemocnění je důležitá komplexní péče o pacienta → léčit tělo i duši
- důležitá je psychoterapie (autogenní trénink, relaxace, hypnóza, meditace ...)

psychoterapie je také hlavně zaměřena na změnu hodnotového žebříčku nemocného doporučuje se i aktivní zapojení nemocného a nejbližšího okolí nemocného do procesu uzdravování

Postoj k nemoci

- vyjadřuje, jakou hodnotu má choroba pro nemocného
- je důležité, aby zdravotníci podle toho zaujali k nemocnému vhodný přístup

Rozlišujeme

a) Agravace

zveličování příznaků

b) Simulace

vědomé předstírání nemoci a jejich příznaků

c) Disimulace

vědomé zastírání nemoci, popírání nemoci

nemocný o potížích ví, ale před okolím je skrývá

strach z vyšetření, z léčby, z poklesu příjmů, rodinných a osobních komplikací nebo stud

1) racionální - rozumový postoj

: poměr nemoci odpovídá skutečnému stavu pacienta

: důvěřuje lékaři a oš. personálu, respektuje a dodržuje doporučení zdravotníků

: přiměřeně se na nemoc adaptuje, snaží se o brzké vyléčení

: souvisí se zdravotním uvědoměním, člověk se snaží i preventivně nemocem předcházet

2) bagatelizující postoj

: pacient podceňuje závažnost choroby, neléčí se, nešetří se

: nerepektuje prevenci, nepřiměřeně optimistický do budoucnosti

: nemoc hodnotí "Ono to přejde a bude to dobré"

: nebezpečí u lidí, kteří si myslí, že jsou nepostradatelní, nezastupitelní, ambiciózní

3) repudiační - zapuzující postoj

: pacient nebere nemoc na vědomí, nejde k lékaři

: jde o nevědomou disimulaci

: vystupňovaná bagatelizace

4) nozofobní postoj

: strach z nemoci, nemoci se nepřiměřeně obává (je si toho vědom ale nedovede se ubránit)

: může se vyskytovat u lidí s nějakou rodovou dispozicí

5) hypochondrický postoj

: pacient se domnívá, že trpí závažnou chorobou, cítí na sobě příznaky, které zveličuje

: nechává se opakovaně vyšetřovat, u negativních výsledků střídá lékaře

: vyskytuje se u neurotických lidí

: nutný taktní přístup, nedávat najevo, že se jedná o neurotické potíže

6) nozofilní postoj

: je spojen s určitým uspokojením a příjemnými stránkami nemoci

: nemoc mu umožní, aby dokončil některé činnosti, které jinak nestíhá

: dítě si může číst, hrát, sledovat televizi

: rodiče o ně více pečují, mají větší ohledy, nemusí plnit některé povinnosti

7) účelový postoj

: vystupňování nozofilního poměru k nemoci

: získání soucitu, ohledů, lepšího ošetření, získání hodnot: důchod, lázně, volný čas

: únik z nepříjemné situace: trest, vojenská služba, nepříjemné povolání...

Hospitalizmus

patologický stav vyvolávaný komplexem faktorů, které působí na nemocného během po bytu v nemocnici

- nejvíce se hospitalizmus projevuje u dětí

Projevy hospitalizmu u dětí

nuda, předvádí se, zkouší co si můžou dovolit, drzost, obtěžují ostatní děti, šikana,

požívačnost, využívají své nemoci (žádný režim, disciplína)

a) somatické

hyperaktivita, lomcování s postýlkou (stereotypní pohyby), dítě neprospívá (úbytek na váze), regrese (změna návyků), nechutenství

b) psychické

negativismus, uzavřenost, plačtivost, podrážděnost, smutek, neklid, odmítavost, nezájem o hračky, úbytek řečových dovedností, apatie, porucha spánku, ztráta zájmů...

Projevy hospitalizmu u dospělých

projevy jsou závislé na osobnosti, nemoci člověka, sociální roli

vzniká často u dominantních a labilních lidí

a) somatické

nechutenství, zácpa, hmotnostní úbytek, nespavost, žaludeční vředy...

b) psychické

pasivita, uzavřenost, drzost, deprese, změny nálad, podrážděnost, agresivita, apatie, smutek...

Prevence hospitalizmu

hospitalizovat pouze v nejnnutnějších případech ba dobu nezbytně nutnou

umožnit hospitalizaci s někým z rodinných příslušníků (i u dospělých)

umožnit návštěvy v kteroukoliv dobu

uspokojování potřeb, dodávat podněty, komunikace, informovanost

udržovat psychickou a fyzickou aktivitu

Iatropatogenie (iatros – lékař, gennao – dělat, působit) je preventivní, vyšetřovací či léčebný postup, který vede k poškození nemocného.

Pro poškození sestrou lze použít název **sorrorigenie** (sorrow – sestra).

O **egrotogenii** (aegrotus – nemocný) hovoříme, když nemocného poškodí jiný pacient.

Druhy iatropatogenie:

- 1. somatická iatropatogenie** : poškození nemocného léky, léčbou, ošetřovatelským výkonem apod. Může vzniknout nezaviněně (zvláštní reakce nemocného), z nedbalosti či nedostatečnou kvalifikací zdravotníka
- 2. psychická iatropatogenie** : poškození psychiky nemocného nevhodnými výroky, nesprávnou informací apod.
- 3. sociální iatropatogenie** : přenesení odpovědnosti za stav nemocného na zdravotníka, bez účasti nemocného.